

Ústav romanistiky Filozofické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích
Oponentský posudek bakalářské práce

Název práce: Pronunciación de palabras extranjeras en español: análisis del discurso en los estudiantes de español

Autorka práce: Mariia Baidala

Vedoucí práce: doc. Mgr. Miroslava Aurová, Ph.D.

Předkládaná bakalářská práce se zabývá výslovností cizích slov ve španělštině a porovnává způsob výslovnosti vybraných výpůjček rodilými mluvčími na straně jedné a studenty španělštiny jako cizího jazyka na straně druhé. Jednoznačným přínosem bakalářské práce je její orientace nejen na studenty české, ale také na ty, jejichž mateřským jazykem je ukrajinština. To je vzhledem k autorčině původu přirozené, nicméně tento přístup má v současném kontextu geopolitickém i obecně v éře globalizace značný potenciál také pro rozvoj strategií výuky fonetiky a fonologie či osvojování výslovnostních návyků v jazykově heterogenních třídách.

Práce je členěna na část teoretickou (s. 11–28) a empirickou (s. 29–45). V teoretické části, sestávající z osmi dílčích kapitol, je představen systém španělských samohlásek, souhlásek a glidů (s ohledem kritéria, jako jsou způsob i místo artikulace ad.), jehož znalost je nezbytná pro pochopení adaptačních principů a mechanismů (*aproximación fonológica, pronunciación gráfica, pronunciación original, analogía con la lengua original / con la lengua meta, influencia de un tercer idioma* aj., s. 21nn.), jimž se autorka věnuje v páté kapitole a dále s nimi pracuje i v aplikační části. Ve zbývajících kapitolách teoretického bloku je zaměřena pozornost na pravidla výslovnosti cizích slov podle relevantních autorit, jakými jsou RAE a Gómez Torrego; tím je položen referenční zdroj pro srovnávací analýzy. K teoretické části nemám výtek až na upřesňující dotazy, které položím níže. Z mého pohledu se jedná o velmi koherentní oddíl, logicky strukturovaný a čerpající z relevantní sekundární literatury (Čermák, Alarcos Llorach, Duběda a další výše zmíněné). To, že studentka látku zvládla, prokazuje také syntéza poznatků ve formě dílčího resumé v závěru teoretické části.

Empirická část po obsahové stránce plynule navazuje na předchozí oddíl. Na úvod je třeba ocenit, že se jedná o metodologicky velmi vyspělou práci. Autorka jasně definuje cíle, stanovuje testovatelné hypotézy a volí adekvátní metody (s. 29–33). Do výzkumu jsou zahrnuti dva rodilí mluvčí, čtyři čeští a čtyři ukrajinští studenti španělštiny, kterým je předložen seznam deseti vět obsahujících jednu výpůjčku z cizího jazyka. Participantů text čtou a jsou nahráváni s tím, že se domnívají, že bude analyzována jejich intonace. Jsou tedy na jednu stranu obeznámeni se skutečností, že je pořizován zvukový záznam jejich řeči, čímž je zachována etika vědecké práce, ale na druhou stranu je zabráněno nežádoucímu vlivu paradoxu pozorovatele, jelikož svou pozornost neupírají ke zkoumanému jevu a nesnaží se tak svůj projev „vylepšit“. Takto získaný nezkreslený vzorek je analyzován z hlediska adaptačních mechanismů.

Za přínosné považují zejména dva aspekty: 1. to, že je skutečná výslovnost (jak rodilých mluvčích, tak studentů ELE) konfrontována s normativní výslovností doporučenou RAE; 2. pokus o porovnání interferencí ve vyslovování výpůjček mezi mluvčími, jejichž mateřštinou je západoslovanská čeština zapisovaná latinkou, a těmi, jejichž jazykem je východoslovanská ukrajinština zapisovaná cyrilicí, který naznačuje, že akvizice kompetencí zvukové produkce může probíhat odlišně i v důsledku grafického zápisu (s. 45). Veškeré závěry by proto bylo dobré podrobit dalšímu ověřování na širším vzorku, aby byly spolehlivě využitelné v praxi. Pokud se jedná o klasifikaci identifikovaných mechanismů, autorka správně konstatuje, že adaptační mechanismy nelze vždy jednoznačně rozřadit dle izolovaných principů, neboť hranice mezi nimi se stírají a často je při vyslovování jediné výpůjčky souběžně uplatňováno několik z nich (s. 45; konkrétně např. slovo *grunge* viz s. 32–33). I přesto je autorčina klasifikace zdařilá.

V souvislosti se třemi stanovenými hypotézami (s. 29) výsledky analýz prokazují, že rodilí mluvčí mohou variovat ve vyslovování cizích slov oproti způsobu doporučenému RAE. Zde se nabízí zamyšlení, jak velký vliv by měl na další variaci faktor geografický (např. jaké další formy výslovnosti stejné výpůjčky bychom identifikovali u mluvčích z jednotlivých zemí Latinské Ameriky). V případě nerodilých mluvčích by bylo zajímavé se podrobněji zaměřit na skutečnost,

že čeští studenti ELE se uchylují spíše k analogii s výchozím jazykem (angličtina, francouzština apod.), zatímco ukrajinští studenti jsou, zdá se, výrazněji ovlivněni svou mateřštinou.

U empirické části vítám také přiložení externího disku s nahrávkami jednotlivých participantů. Musím konstatovat, že transkripce je provedena věrně. Možná u příkladu české studentky, která nesrozumitelně vyslovila výpůjčku *grunge* (dle diplomandky transkribováno jako /griíga/), bych se přiklonila spíše k zápisu /'grɪŋxe/ a /'grɪŋge/, ale výslovnost je s ohledem na kvalitu nahrávky skutečně sporná. Drobnou připomínku však směřuji k transkripčnímu systému – domnívám se totiž, že v celé práci by měl být pro všechny zkoumané jazyky použit jediný transkripční systém, jelikož kombinování IPA (např. s. 23) a RFE (např. s. 31nn.) může být nepřehledné pro interpretaci výsledků. Rovněž přízvuk byl v transkripci příležitostně opomenut (např. s. 31 u slova *jazz*). U vět, které byly formulovány jako podklad pro získání zvukových dat k analýze, kladně hodnotím, že si diplomandka uvědomila úskalí regresivní asimilace znělosti u příkladu 8. *Pablo ya compró el segundo set de ventanas de este mes* (viz s. 31). To jí umožní do budoucna takovéto komplikace předjímat a minimalizovat je.

Práci jako celek považuji za velmi zdařilou a přínosnou. Přesto mám několik doplňujících otázek, které mohou posloužit jako opora pro obhajobu:

1. Na s. 14 se hovoří o vlivu přízvuku na délku (kvantitu) samohlásek. Je ale délka ve španělštině relevantním fonologickým rysem?
2. V teoretické části na s. 18 autorka uvádí následující: „Los expertos, como Martinez Celdrán, dicen que las consonantes laterales y las consonantes nasales pueden formar otro subgrupo – las líquidas.” Opravdu bychom nazály řadili k likvidám?
3. Tamtéž se hovoří o sibilantách *ciceantes*, *siseantes* a *chicheantes*. Pak jsou ale pro *ciceantes* uvedeny dva různé příklady: „El ejemplo de las *ciceantes* puede ser [θ], de las *ciceantes* - [s], (...).” Která z nich je tedy *ciceante*?
4. V praktické části na s. 37 je k výpůjčce *blues* z angličtiny do španělštiny u českého studenta registrována výslovnost /blúθ/. Následuje toto vysvětlení: „Dado que palabra *blues* viene del inglés, esto ha afectado la pronunciación del otro participante, que la ha pronunciado como /blúθ/, ya que él adaptó la pronunciación y hago una analogía con la lengua original, o sea, el inglés.” Opravdu by se u tohoto příkladu jednalo o analogii s výchozím jazykem, tedy angličtinou? A jaký je správný tvar 3. os. sg. indikativu času jednoduchého minulého (*indefinido*) od slovesa *hacer*?

Práce je psána španělsky. To může být pro studentku bakalářského stupně obtížné a znevýhodňující oproti ostatním bakalářům předkládajícím práci ve svém mateřském jazyce. Vzhledem k cizojazyčnému původu autorky se však jedná o krok logický a v hodnocení jazykové úrovně práce k němu přihlížím. Upozorním pouze na některé chyby (např. *resuelta* – s. 14; *no hay la explosión* – s. 17; *para que suenan* – s. 24; *o otras* – s. 26) a dále studentce doporučuji revizi přízvuků (např. příležitostné překlady jako *transformando*, *segun*, *obstaculo*, *detras*, *grafica* aj.). Po vizuální stránce je práce přehledná, výsledky jsou prezentovány v tabulkách a grafech. Seznam literatury zachovává jednotnou citační normu, pouze časopisecký zdroj nebyl odlišen (Duběda, 2016, *SaS*). V práci jsou ale citovány ještě elektronické slovníky (*Slovník cizích slov* aj.) a další zdroje (Černíková, 2016), které byly v závěrečném seznamu opomenuty. Upozorním také na to, že názvy knižních titulů není nutno překládat (konkrétně např. *Slovník cizích slov* – *Diccionario de palabras extranjerías*, s. 31).

Závěr: I přes uvedené připomínky se domnívám, že Mariia Baidala splnila požadavky kladené na tento typ prací. Diplomandka prokázala schopnost svědomitě a systematicky pracovat, syntetizovat teoretické poznatky, stanovit hypotézy, zvolit adekvátní metody, získat materiál pro analýzy a dostat vytčenému cíli. Její práci doporučuji k obhajobě a předběžně ji hodnotím známkou **výborně** s tím, že výsledné hodnocení bude stanoveno na základě obhajoby.

V Českých Budějovicích dne 12. srpna 2022

Mgr. Markéta Šmídová, Ph.D.